

Examensarbete C 15hp

Grundnivå
VT 2013

UPPSALA
UNIVERSITET

Närproducerat - ett begrepp i den redan komplexa grytan

En kvalitativ studie om åtta kommuners
uppfattning gällande definition av begreppet
närproducerat

Lisa Eriksson och Mikaela Forsgren

Institutionen för kostvetenskap

Box 560

Besöksadress: BMC, Husargatan 3

751 22 Uppsala

Institutionen för kostvetenskap
Examensarbete C 15 hp
Grundnivå

Titel: Närproducerat - ett begrepp i den redan komplexa grytan. En kvalitativ studie om åtta kommuners definition av närproducerat.
Författare: Lisa Eriksson, Mikaela Forsgren
Handledare: Malin Skinnars Josefsson, Institutionen för kostvetenskap, Uppsala Universitet

SAMMANFATTNING

Bakgrund: Idag finns ett ökat allmänt intresse för närproducerat, både hos konsumenter och hos kommuner. Någon rikstäckande definition på begreppet finns däremot inte. Istället förknippas närproducerat ofta med andra närliggande begrepp såsom lokalproducerat, regionalt och småskalig odling. Att få in närproducerat i offentliga upphandlingar är dessutom svårt då det enligt lag inte är tillåtet att specifikt efterfråga begreppet vid upphandling.

Syfte: Att undersöka vad personer involverade i kommuners livsmedelsupphandlingar har för definition av begreppet närproducerat och hur detta begrepp kan få betydelse då kommuner genomför upphandlingar.

Metod: Kvalitativ studie med hjälp av semistrukturerade telefonintervjuer med åtta kommuner från olika delar av Sverige. Intervjuerna transkriberades och analyserades baserat på delar av grounded theory.

Huvudresultat: Av studiens åtta kommuner är det idag en som uttryckligen har tagit fram en definition för närproducerat som de arbetar utifrån. En rikstäckande definition kompliceras av de olika geografiska förutsättningar som finns i landet samt en varierad syn på vad närproducerat är. Att se nyttan med en rikstäckande definition försvåras av att lagen om offentlig upphandling inte tillåter att närproducerat efterfrågas i upphandlingar.

Slutsats: Begreppet närproducerat är komplext. Nyttan av en rikstäckande definition kan ses om den är nyanserad och flexibel nog att anpassas efter Sveriges naturgivna begränsningar. För att mer ingående studera problematiken kring definitionen av närproducerat skulle mer tid och resurser behövas.

Sökord: *närproducerat, local foods, definition, food systems, upphandling, LOU, procurement, lokalt, småskalig, närodlat.*

Title: Local food - a concept in the already complex pot. A qualitative study on eight local authorities' definition of the concept local foods.

Author: Lisa Eriksson, Mikaela Forsgren

Supervisor: Malin Skinnars Josefsson, Department of Food, Nutrition and Dietetics, Uppsala University

ABSTRACT

Background: Today there is an increased public interest in local foods, both among consumers and local authorities. Despite this there is still no nationwide definition of the concept. Instead it is often compared to other concepts like regional foods and small scale farming. Because of the law it is hard to get more local foods in the public procurement as the law does not allow asking for that specific concept.

Aim: To examine how people involved in public procurement of food defines the concept local foods and what meaning the concept is given when the local authorities make public procurements.

Method: A qualitative study using semi structure phone interviews with eight persons from different local authorities in Sweden. The interviews were transcribed and analyzed by using parts of grounded theory.

Results: Only one of the studied eight local authorities has a definition of local foods that they base their work on. To establish a nationwide definition of local foods is complicated because of the different geographical conditions in the country as well as differentiated views of what is included in the concept local foods. The law does not allow asking for local foods hence it is difficult to determine the benefit of a settled definition.

Conclusion: The concept of local foods is complex. A nationwide definition would be possible if a nuanced definition is established that is flexible enough to be adapted to Swedish nature constraints. In order to more thoroughly study the problem of a definition of local foods more time and resources are necessary.

Keywords: *närproducerat, local foods, definition, food systems, upphandling, LOU, procurement, lokalt, småskalig, närodlat.*

Innehållsförteckning

1	Introduktion	4
1.1	Närproducerat	4
1.2	Närliggande begrepp	5
1.2.1	Begreppet lokalt	6
1.2.2	Begreppet regionalt	6
1.2.3	Begreppet småskalig livsmedelsproduktion	6
1.3	Märkningar	7
1.4	Lagen om offentlig upphandling	7
1.5	Offentlig mat	8
2	Syfte	9
2.1	Frågeställningar	9
3	Metod och material	9
3.1	Kvalitativ metod	9
3.2	Grounded theory	9
3.3	Genomförande	10
3.4	Datainsamling	11
3.5	Urval och bortfall	11
3.6	Reliabilitet och validitet	11
3.7	Litteratursökning	12
3.8	Etiska aspekter	12
4	Resultat	13
4.1	Kategori 1: Lagen som ställer till det	13
4.2	Kategori 2: Mer än bara avstånd som beaktas då det talas om närproducerat	13
4.3	Kategori 3: Upphandlarens kompetens och engagemang avgör upphandlingen	15
4.4	Kategori 4: Behov av det komplexa begreppets definition	16
5	Diskussion	17
5.1	Resultatdiskussion	17
5.1.1	Huvudresultat	17
5.1.2	Närproducerat	18
5.1.3	Närliggande begrepp	19
5.1.4	Märkningar	19
5.1.5	LOU	20
5.1.6	Offentlig mat	20
5.2	Metoddiskussion	21
6	Slutsats	22
7	Tack	22
	Referenslista	23
	Bilagor	26
	Bilaga 1: Arbetsfördelning	26
	Bilaga 2: Intervjuguide	27
	Bilaga 3: Följebrev	28
	Bilaga 4: Analysprocessen	29

1 Introduktion

1.1 Närproducerat

Den forskning som idag finns angående definition av begreppet närproducerat är främst inriktad på den enskilda konsumentens, producentens och leverantörens uppfattning (Zepeda & Leviten-Reid, 2004). Vad gäller uppfattningen hos verksamma inom offentlig upphandling är studierna mer inriktade på planering för ökat inköp än på själva definitionen av närproducerat (Jacobsson, 2012; Lehtinen, 2011; Granvik, 2012a).

Det finns idag ett ökat intresse för närproducerad mat, vilket kan ses som en motrörelse mot den rationalisering av jordbruket samt den masskonsumtion som uppstått under 1900-talet (Jordbruksverket, 2010, s. 1; Ilbery, Morris, Buller, Maye & Kneafsey, 2005, s. 117; McMichael, 2000, s. 22). Som motpol till dagens globalisering satsas det nu på att ta fram alternativa, kortare livsmedelssystem där avstånd mellan konsument och producent hålls korta (Feagan, 2007, s. 25). Hos konsumenter finns nu en önskan om att maten de äter ska ha så liten klimat- och miljöpåverkan som möjligt och de vill ha vetskap om matens ursprung. Konsumenten har blivit medveten och runt om i landet debatteras mat- och klimatfrågan (Jordbruksverket, 2010, s. 1). Önskan om god djurhållning är ytterligare en faktor som påverkar valet av närproducerat (Wheatererell, Tregear & Allinson, 2003, s. 242-243). Och intresset för närproducerat finns inte enbart hos konsumenterna utan även hos kommunerna, vilket en undersökning utförd av Landsbygdsnätverkets PLAN-grupp våren 2011 visar på. Där säger sig 74 % av kommunerna, varav 27 % aktivt, arbeta med att stimulera närproducerad mat (Granvik, 2012b).

En av flera anledningar till det ökade intresset av att veta matens ursprung tros vara den senaste tidens köttskandaler (Lindgren & Svensson, 2013, 5 mars; Larsson, 2013, 20 februari). En av de omtalade skandalerna är den då stora mängder hästkött upptäcktes i fryst färdigmat som enligt innehållsförteckningen enbart skulle innehålla nötkött (Svenska Dagbladet, 2013). Men även innan detta brottades globala och konventionella storindustrier med en ökad misstro gentemot sina använda metoder. Globalisering ökar risken för matförgiftningsepidemier då säkerhetssystem i vissa länder är bristande och inte håller tillräckligt hög standard, då exotiska mikroorganismer som konsumenten inte är van vid medföljer de importerade livsmedlen och framförallt i och med den längre transportsträckan som uppstår mellan jord och bord. Oro kring etik är ytterligare en faktor som missgynnar stora industrier och istället gynnar det närproducerade (McMichael, 2000, s. 30).

Det finns idag de som tror att en övergång till mer lokal livsmedelsproduktion är en absolut nödvändighet för att i framtiden, då de fossila bränslena tar slut, kunna garantera tillräcklig livsmedelsförsörjning (Granvik, 2012a, s. 113). Dock ska det uppmärksammas att det inte alltid behöver vara så att närproducerat är bättre ur klimatsynpunkt. Ekonomisk press och bristande intresse är exempel på saker som kan orsaka att den lokala bonden väljer att inte producera livsmedlen på ett sådant sätt som gynnar miljön. Därmed kan de miljöfördelar som annars ofta kopplas till närproducerat komma i skymundan (Hinrichs, 2003, s. 35).

Närproducerat är ett svenskt begrepp utan någon direkt utländsk motsvarighet. Dock har bedömning gjorts att det engelska begreppet *local* är ett likvärdigt begrepp (Jordbruksverket, 2010, s. 5-7). Storbritanniens departement för mat, miljö och landsbygdsfrågor - Department for Environment, Food and Rural Affairs (DEFRA) - har kommit fram till att det inte finns någon enhällig definition på *local*. Istället finns det många olika. Den mest använda definitionen är den som används av farmers markets och kan sammanfattas som; "*mat som*

produceras, förädlas, distribueras och säljs inom ett geografiskt område på cirka 30 engelska miles” (Department for Environment, Food and Rural Affairs [DEFRA], 2003, s. 40). Detta motsvarar drygt 4,8 mil. När begreppet *local* i fortsättningen används i denna studie är det med syften på det som ett likvärdigt begrepp till närproducerat.

En mailbaserad enkät genomförd av Sveriges kostchefers organisation Kost & Näring i februari 2013 visar på att av 163 deltagande kommuner har 31 kommuner en definition på begreppet närproducerat. 127 stycken har det inte, och fyra vet ej. Av de flesta deltagande kommunerna upplevs frågan om en definition av närproducerat ändå ha en ganska hög prioritering. I 21 kommuner har frågan till och med mycket hög prioritet (Kost och näring, 2013, s. 2). Enligt en undersökning gjord av Skolmatens Vänner anser tillfrågade kostchefer att det är svårt att efterfråga närproducerat eftersom lagen om offentlig upphandling inte tillåter detta. De anser även att det är svårt att få de små leverantörerna att lämna anbud eftersom dessa ofta inte kan leverera de volymer som krävs, och därmed inte ser sig ha någon chans att vinna anbudet. Andra svårigheter som upplevs är det faktum att kommunerna inte har råd att köpa in närproducerat, den närproducerade maten anses vara för dyr. Det framhävs att begreppet är svårtolkat, exempelvis eftersom många av de skånska kommunerna ligger väldigt nära Danmark. Det råder delade meningar om danska produkter ska räknas som närproducerade. Vissa av de tillfrågade kostcheferna anser att det går att komma runt lagen om offentlig upphandling om upphandlingen delas upp i mindre delar. Kommunerna frågar då efter mindre volymer och de mindre leverantörerna kan därmed vara med och lägga anbud (Skolmatensvänner, 2009).

Det finns organisationer, aktörer och kommuner som idag själva satt sina bestämmelser för vad närproducerat är. Ett exempel på detta är konceptet ”Bondens egen marknad” som har satt ett avstånd på 25 mil mellan lantbrukare och marknad, samt att allt som säljs på marknaden måste ha odlats eller fötts upp på lantbrukarens egen gård, som krav för att de ska kunna kalla det närproducerat (Bondens egen marknad, u. å.). Det finns de som anser att begreppet bör vara elastiskt för att kunna följa geografiska variationer. En faktor som tros påverka är populationsmängd; vad som anses vara närproducerat i mer tätbefolkade områden behöver nödvändigtvis inte stämma överrens med det som ute i glesbygder anses vara närproducerat (Ilbery & Maye, 2006, s. 365). Andra pratar om det ”flexibla närproducerade”, vilket innebär att definitionen av närproducerat bör hållas öppen med syfte att tillgång på närproducerat alltid ska finnas trots säsongvariation (Morris & Buller, 2003, s. 565).

Även Jordbruksverkets rapport bekräftar att en definition av begreppet närproducerat saknas. Begreppet är komplext och skiljer sig åt mellan konsument, producent och leverantör. Och eftersom alla menar olika - allt från avstånd mellan producent och konsument till att det ska vara småskaligt och utan tillsatser - är det svårt att sätta en bestämd benämning på begreppet (Jordbruksverket, 2010, s. 1).

1.2 Närliggande begrepp

Eftersom det inte finns någon lagstadgad definition på begreppet och inte heller några egentliga bestämmelser för vad som bör ingå när du talar om eller köper närproducerat kan begreppet många gånger förväxlas med andra liknande begrepp så som närodlat, lokalproducerat, småskalig odling och ekologiskt (Jordbruksverket, 2010, s. 8; Wheatererell et al., 2003, s. 234). Ett problem med att det inte finns någon definition är att olika aktörer i

Europa använder uttrycket i olika sammanhang utan att egentligen veta vad de själva eller vad andra menar (Zepeda & Leviten-Reid, 2004, s. 1-2).

Coop sammanställde 2009 en rapport gällande konsumenters syn på närproducerat. Många svarade då att de är intresserade av mer närproducerade varor - men exakt vad varje konsument menade med det kvarstår som oklart. I undersökningen framkom dock att 78 % av de som svarat ansåg att maten skulle komma från den egna regionen för att få kallas närproducerad. Endast 5 % tyckte att mat från Europa kan kallas närproducerat (Coop, 2009, s. 14). Konsumentens och producentens syn på lokal och regional mat undersöktes också av företaget Ipsos, vilket idag är världens tredje största marknadsundersökningsföretag (Ipsos, u.å.). Resultatet visade på att konsumenter inte gör någon skillnad på lokal och regional mat. De flesta placerade dessa två begrepp under samma kategori och benämnde båda som mat som är "svensk, närproducerad, småskalig, hälsosam, miljövänlig, djurvänlig, traditionell osv.". Producenter däremot gör en viss skillnad på begreppen och benämner regionalt som mat som kommer från trakten men som kan säljas i resten av världen medan lokal mat är mat som produceras i mindre kvantiteter och endast säljs i närheten av produktionsplatsen (Ipsos, 2004, s. 6).

LivsmedelsSverige, en kunskapsbank för aktörer inom livsmedelsbranschen, har försökt särskilja och förklara begreppen lokalt, regionalt och småskalig odling med utgångspunkt från vad många andra organisationer i världen lägger för betydelse i orden (Norbelie, 2011; LivsmedelsSverige, 2008, s. 16-17):

1.2.1 Begreppet lokalt

Lokalt producerat har här samma betydelse som närproducerat; både produktion och konsumtion av mat bör ske inom en viss area och vem som producerat maten bör tydligt framgå. Det är främst avståndet mellan produktion och konsumtion som är det viktiga. LivsmedelsSveriges definition på lokalt-/närproducerat lyder: "Mat som producerats, förädlats och distribuerats till konsumenter inom ett visst avgränsat område. 'Närodlat' och 'närproducerat' är med 'lokalproducerat' synonyma begrepp" (LivsmedelsSverige, 2008, s. 16).

1.2.2 Begreppet regionalt

Inom det regionala begreppet bör råvaran och producenten ha en regional koppling. Regionen kan vara allt ifrån ett område, till en stad, till ett land. Det viktiga är att produkten är något specifikt och unikt för regionen i avseende att det endast kan odlas där, alternativt har en speciell anknytning till detta område. Produkten kan dock nyttjas och konsumeras långt utanför det producerande området (LivsmedelsSverige, 2008, s. 16-17).

1.2.3 Begreppet småskalig livsmedelsproduktion

Småskalig produktion innebär att produktionen sker i små företag. Enligt Europeiska Unionen (EU) bör företaget inte ha fler än 50 anställda och inte omsätta mer än 10 miljoner euro per år. Det ska klart och tydligt synas var produkten kommer ifrån (LivsmedelsSverige, 2008, s. 16).

1.3 Märkningar

EU har olika märkningar med syfte att skydda den ovannämnda betydelsen för regionalproducerad mat. Märkningen är en kvalitetsmärkning för att skydda olika produkter från att förädlas på ett sätt som inte är det ursprungliga (LivsmedelsSverige, 2008, s. 16-17). Nedan följer tre kvalitetsmärkningar.

Skyddad ursprungsbeteckning (SUB) är den strängaste av de tre märkningarna. Märkningen ställer krav på att produkten måste ha en nära anknytning till det område där produkten är producerad samt bära regionens namn. Inom denna kategori ingår till exempel parmaskinka. I Sverige är det endast Kalixlövrom som har denna märkning (Livsmedelsverket [SLV], 2012a).

Garanterad traditionell specialitet (GTS) är en märkning som främst skyddar receptet till produkten. Produkten ska ha en speciell sammansättning som skiljer sig från liknande produkter. Den kan också ha framställts på ett särskilt sätt som är speciellt för regionen. Här ingår svenska produkter så som falukorv och hushållsost (SLV, 2012a).

Skyddad geografisk beteckning (SGB) är en märkning som säger att produkten är gjord och bearbetad på ett specifikt ställe. Råvarorna behöver däremot inte komma från samma ställe som där beredning sker. Här ingår svenska produkter så som sveciaost och skånsk spettekaka (SLV, 2012a).

Det finns forskare som menar att en märkning även för närproducerat borde finnas (Zepeda & Leviten-Reid, 2004, s. 1). Idag har enstaka mindre företag tagit fram egna märkningar för att använda på sina närproducerade produkter. Ett exempel på detta är då landskapsblomman används som varumärke för att visa på varifrån köttråvaran kommer ifrån (LivsmedelsSverige, 2008, s. 45).

1.4 Lagen om offentlig upphandling

I Sverige finns det flera upphandlande statliga och kommunala myndigheter. Dessa organisationer är tvungna att följa den europaomfattande lagen om offentlig upphandling (LOU) (SFS 2007:1091, LOU). Syftet med LOU är att alla företag inom den gemensamma marknaden ska kunna konkurrera på lika villkor (Sveriges Kommuner och Landsting [SKL], 2006, s. 71). I enlighet med LOU är de offentliga myndigheterna skyldiga att välja mellan två alternativ vid tilldelning av ett kontrakt. Vilken av dessa som väljs måste sedan anges i annonsen eller i förfrågningsunderlaget. De två alternativen är enligt LOU 12 kap. 1 §:

1. *det anbud som är det mest fördelaktiga för den upphandlande myndigheten* eller
2. *det anbud som innehåller det lägsta priset*

Väljer myndigheten att göra en bedömning av vilket anbud som är det mest ekonomiskt fördelaktiga så måste de ta hänsyn till ett antal punkter så som pris, leverans- eller genomförandetid, miljöegenskaper, driftkostnader, kostnadseffektivitet, kvalitet, estetiska, funktionella samt tekniska egenskaper, service och tekniskt stöd (LOU 12 kap. 1 §). Krav ställs även då lägsta pris väljs, men skillnaden är att några utvärderingskriterier inte behöver anges (Konkurrensverket, 2012, s. 15).

LOU bygger på EU-direktivet 2004/18/EG och är utformad i enlighet med EU:s grundläggande principer (Konkurrensverket, 2011, s. 5). De fem grundläggande principerna är; *principen om likabehandling, principen om icke-diskriminering, principen om proportionalitet, principen om transparens samt principen om ömsesidigt erkännande*. Innebörden är att förutsättningarna ska vara desamma för samtliga leverantörer, att information gällande upphandlingar ska göras tillgänglig för alla under samma tid, att förfrågningsunderlaget ska innehålla samtliga krav på det som ska upphandlas och att inga leverantörer ska gynnas/missgynnas. Att gynna lokala företag på grund av dess geografiska läge är inte tillåtet då mer långväga leverantörer i sådana fall skulle diskrimineras. De krav som ställs i förfrågningsunderlaget ska vara relevanta i förhållande till vad som ska upphandlas och inte vara strängare än vad upphandlingens syfte kräver (Miljöstyrningsrådet [MSR], u. å.).

EU, som har påverkat lagens utformning, ska verka för en hållbar utveckling. Miljöskydds krav ska integreras i EU:s politiska verksamhet (Konkurrensverket, 2009). Enligt förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter ska svenska myndigheter då det är möjligt arbeta för att miljöanpassa sina upphandlingar - men detta är ingen skyldighet som kommuner har. Miljöanpassad offentlig upphandling är främst ett frivilligt styrmedel (Naturvårdsverket, 2010, s. 28).

Många upphandlare menar att det, trots lagen, går att få igenom en bra och regelrätt upphandling - vad som krävs är att upphandlaren är påläst, kompetent och vågar ställa krav trots risk för överprövning (Lantbrukarnas Riksförbund, 2012, s. 29).

1.5 Offentlig mat

Offentlig mat är mat som serveras utanför det enskilda hushållet och som inte ingår i den privata sektorn. Här ingår de måltider som bland annat serveras i skola, vård och äldreomsorg (SKL, 2006, s. 3). Idag serveras det i Sverige cirka 3 miljoner offentliga måltider dagligen (SLV, 2013a). Den offentliga sektorn utgör med andra ord en stor del av Sveriges kostproduktion och måltidsservice (SKL, 2006, s.3).

Måltidsservice är något som har stor betydelse för kommuners invånare när det kommer till hälsa och välbefinnande. Det är därför viktigt att politiska mål för måltidsverksamheten, ofta i form av en kostpolicy, fastställs på högsta politiska nivå. Dessa mål är sedan till hjälp då verksamhetens ekonomiska ramar ska fastställas (SKL, 2006, s. 8).

År 1997 lagstodades det om att skollunchen ska vara kostnadsfri (SKL, 2006, s. 3). Sedan sommaren 2011 är det även lag på att den skolmat som serveras, förutom att vara kostnadsfri, också ska vara näringsriktig. De svenska näringsrekommendationerna ska ligga till grund vid bedömning av näringsinnehåll (SLV, 2013b).

Inom sjuk- och äldreomsorg bör maten ses som ett komplement till den medicinska behandlingen då den påverkar patientens näringstillstånd. Utöver näringstillstånd så påverkar maten även patientens välbefinnande, vilket i sin tur inverkar på dennes tillfrisknande (SKL, 2006, s. 6-7).

2 Syfte

Syftet är att undersöka vad personer involverade i kommuners livsmedelsupphandlingar har för definition av begreppet närproducerat och hur detta begrepp kan få betydelse då kommuner genomför upphandlingar.

2.1 Frågeställningar

Vilka definitioner av närproducerat finns i kommunerna?

Skiljer sig definitionen beroende på geografiskt område?

Vilken nytta ser kommunerna av en definition på begreppet?

Hur gör kommunerna idag för att upphandla närproducerade livsmedel trots gällande lag?

3 Metod och material

3.1 Kvalitativ metod

Kvalitativa metoder lägger fokus på ord och förståelse medan kvantitativa metoder fokuserar på siffror och statistik. Att använda sig av en kvalitativ metod visar på ett induktivt synsätt som innebär att teori genereras utifrån de resultat som studien bidrar till (Bryman, 2002, s. 249). Då önskan i detta arbete är att förstå deltagarnas uppfattning kring begreppet närproducerat anses det vara lämpligt att använda sig av en kvalitativ metod. Utifrån de svar som intervjuerna genererar tas en teori fram som besvarar ställda frågeställningar.

3.2 Grounded theory

Grounded theory är en teori som sker i många olika steg. Teorin är tillsynes invecklad och kan ta lång tid att både lära sig och arbeta efter (Bryman, 2002, s. 325). I denna studie har därför en reducerad version valts på grund av tidsbegränsning.

Grounded theory grundades av Barney Glaser och Anselm Strauss. I denna studie har dock en omarbetad version av Corbin och Strauss valts (Strauss & Corbin, 1998, s. 10). Anledningen är att denna tolkning av grounded theory är mindre extrem och mer övergripande (Bryman, 2002, s. 325). Grounded theory bygger främst på koder. Det är genom hela forskningsprocessen viktigt att kontinuerligt analysera. Därför bör analysen börja redan vid första intervjun och sluta först när studien är färdig (Strauss & Corbin, 1998, s. 135). Efter intervjun sker transkribering och nyckelord tas ut från texten, det är dessa ord som sedan kallas koder (Strauss & Corbin, 1998, s. 70). Från dessa koder sammanställs begrepp. Samband hittas mellan de olika begreppen som sedan sätts ihop till olika kategorier (Bryman,

2002, s. 376). För att lyfta kategorierna till en mer abstrakt nivå så bildas sedan ett övergripande tema. Detta tema ska fånga intervjuarens tolkning av intervjutexten (Graneheim & Lundman, 2004).

3.3 Genomförande

Telefonintervjuer på cirka 15-30 minuter vardera genomfördes med åtta olika kommuner i Sverige. Intervjuerna valdes att göras semistrukturerade för att på så vis öppna upp för deltagarnas egna uppfattningar och synsätt. För den som håller i intervjun innebär semistrukturerade intervjuer en flexibilitet då denna kan använda sig av en intervjuguide med specifika teman att utgå ifrån. Intervjuguiden behöver inte följa en specifik ordningsföljd, vilket ger ett visst utrymme för uppföljningsfrågor om så skulle behövas (Bryman, 2002, s. 300-301). I de fall en studie utförs av mer än en forskare är det en fördel med semistrukturerade intervjuer då intervjuguiden bidrar till att forskarna håller någorlunda samma spår, och att det därmed finns möjlighet till jämförelse intervjuerna emellan (Bryman, 2002, s. 304). Denna studies intervjuguide innehöll sju huvudfrågor (se bilaga 2).

Genom att titta på liknande, redan genomförda, studier fanns inspiration till fungerande frågor (Bryman, 2002, s. 171-172). Intervjufrågorna delades upp i bakgrundsfrågor samt i mer allmänna frågor om vad deltagaren anser vara närproducerat. Öppna frågor användes med förhoppning om att deltagaren skulle svara så utförligt och fritt som möjligt (Bryman, 2002, s.158). För att kontrollera att de frågor som skulle komma att ställas höll måttet genomfördes en pilotstudie, vilket är detsamma som en förundersökning (Bryman, 2002, s. 171). I detta fall bekräftade pilotstudien, genomförd muntligt med två bekanta, att frågorna uppfattades så som var tänkt. Men med vetskap om att även väl utformade frågor kan missuppfattas ställdes sedan följdfrågor i de riktiga intervjuerna för att på så vis ytterligare kontrollera svarens innebörd. Vad den intervjuade menar med ett visst begrepp behöver nämligen inte innebära detsamma för den som leder intervjun (Trost, 2005, s. 113).

Innan intervjuerna påbörjades memorerade intervjuerna frågorna för att öka chansen till ett bra flyt i samtalen (Trost, 2005, s. 50). Deltagarna fick se intervjuguiden i förväg. För att spela in intervjuerna användes en diktafon. Vid analysen användes delar av grounded theory; kodning, begrepp, kategorisering och bildande av tema. Ur varje transkribering valdes nyckelord ut, som kom att omvandlades till *koder*. Koder från samtliga intervjuer sammanställdes och delades sedan upp i olika ämnesområden, *begrepp*. Begreppen placerades in i *kategorier* som slutligen bildade ett *tema* (Bryman, 2002, s. 376). De ord som valdes ut till kodord var dem som ansågs sammanfatta det kommunerna sagt samt dem som ansågs vara relevanta för att syftet skulle kunna besvaras. Utifrån vad intervjuerna uppfattade som samband mellan kodord bildades sedan följande begrepp: ”LOU/Upphandling”, ”Problematik”, ”Geografiska skillnader”, ”Kommunikation”, ”Ambition”, ”Strategi”, ”Personlig definition”, ”Yrkesmässig definition”, ”Nytta med en definition”. Begrepp med gemensam innebörd grupperades i kategorier; ”Lagen som ställer till det”, ”Mer än bara avstånd som beaktas då det talas om närproducerat”, ”Upphandlarens kompetens och engagemang avgör upphandlingen” och ”Behov av det komplexa begreppets definition”. Efter att ha analyserat kategorier och begrepp flera gånger kunde intervjuerna sedan se ett tema, en underliggande mening till det som sagts; ”Komplexitet som återgående tema leder till behov av flexibilitet” (se bilaga 4).

Vid intervjutillfället är det fördelaktigt att inte ha för mycket åsikter om ämnet för att på så vis vara mer öppen för det som den som intervjuas säger (Trost, 2005, s. 114). Intervjuerna valde

därför att inte vara helt inlästa på ämnet inför intervjuerna för att på så sätt inte ha för mycket förutfattade meningar.

3.4 Datainsamling

Transkribering gjordes kontinuerligt under arbetets gång; direkt efter varje avslutat samtal skrevs intervjun ner ordagrant. På så vis samlades inget arbete på hög och en kontinuerlig analys kunde genomföras. Den kontinuerliga analysen gav viss inspiration till nya frågor inför resterande intervjuer (Bryman, 2002, s. 312). För att minska risken för felaktig uppfattning av de inspelade intervjuerna genomfördes transkriberingen med båda intervjuarna närvarande. För extra kontroll skickades den färdiga transkriberingen, alternativt en sammanfattning, sedan ut till den intervjuade. Respons inkom från vissa av kommunerna, varav några kompletterade transkriberingen med ytterligare fakta.

3.5 Urval och bortfall

Då man med kvalitativa metoder har som mål att kunna utföra en ingående analys är urvalet i dessa metoder sällan representativt. Ofta använder man i kvalitativa studier bekvämlighetsurval. Bekvämlighetsurval innebär att man tar kontakt med de individer som finns tillgängliga och som tros inneha intressant fakta (Bryman, 2002, s. 313).

Bekvämlighetsurval användes i denna studie genom att personer med huvudansvar för upphandling från åtta olika kommuner med olika geografiska lägen i Sverige kontaktades via mail. Sex av kommunerna tackade ja, två svarade aldrig. Ytterligare 17 kommuner kontaktades efterhand då det insamlade materialet ansågs vara för litet. Av dessa tackade två stycken ja. Med "personer med huvudansvar" menas i denna studie de personer som kommunen ansåg vara lämpligast att besvara denna studies frågor. Vissa kommuner hänvisade vidare till upphandlare även om det först och främst var kostchefer som kontaktades. Urvalskriteriet för den deltagande var att denna skulle vara insatt i kommunens livsmedelsupphandling. För att få med eventuella geografiska skillnader gjordes ett urval från olika delar av Sverige. För att se om invånarantalet påverkar vad kommunen anser vara närproducerat valdes såväl stora som små kommuner ut. Detta för att få en så bred bild av kommuners uppfattning som möjligt.

Sverige består av 290 kommuner (SKL, 2013). I denna studie tillfrågades 25 stycken; av dessa svarade åtta stycken på det förfrågningsmail som skickades ut. Redan vid den sjunde intervjun upplevdes att ingen ny information gavs – en mättnad uppstod - men för att kontrollera detta genomfördes även den åttonde intervjun (Bryman, 2002, s. 376).

3.6 Reliabilitet och validitet

Då reliabilitet förutsätter ett statistiskt förhållande är det oftast lättare att applicera på kvantitativa undersökningar, där en viss variabel mäts, än på kvalitativa. I kvalitativa intervjuer önskas istället en *låg* standardisering eftersom människans åsikter och beteenden inte är statistiska utan ständigt ändras utifrån nya erfarenheter och situationer (Trost, 2005, s.

111-112). Vissa forskare menar därför att innebörden av begreppen reliabilitet och validitet kan behöva ändras för att bättre passa kvalitativa metoder (Bryman, 2002, s. 257).

Förutsättningar för hög validitet är att ställda intervjufrågor är relevanta; de frågor som ställs ska leda till att studiens syfte uppfylls. För att öka studiens trovärdighet samt kontrollera svarens innebörd bör följdfrågor ställas vid behov (Trost, 2005, s. 113).

Genom ständig diskussion kring innebörden av insamlad data har den interna reliabiliteten i detta arbete hållits hög. Diskussion har bland annat förts om hur begrepp ska tolkas och intervjuerna har därmed bildat sig en gemensam uppfattning. Att det transkriberade materialet, alternativt en sammanfattning av intervjun, skickades ut till var och en av kommunerna resulterade i god intern validitet då respondentvalidering uppstod (Bryman, 2002, s. 257). Den externa validiteten är svår då urvalet är begränsat, men genom att välja kommuner med varierande invånarantal och stor geografisk spridning har försök gjorts för att ändå uppnå detta (Bryman, 2002, s. 258). På grund av att sociala miljöer ständigt förändras är den externa reliabiliteten i denna studie låg. Att få liknande resultat vid upprepande studie skulle kräva att deltagande personer inte varit med om något som fått dem att ändra uppfattning (Bryman, 2002, s. 257).

3.7 Litteratursökning

Litteratursökning har gjorts via olika databaser för vetenskapliga artiklar, såsom DiVA, The Food Science Resource, ScienceDirect och SCOPUS. Använda sökord är: *närproducerat*, *local foods*, *definition*, *food systems*, *upphandling*, *procurement*, *LOU*, *lokalt*, *småskalig*, *närodlat*. Genom att ha tagit del av de funna artiklarnas referenser, och även av liknande studentuppsatsers referenser, har ytterligare vetenskapliga artiklar hittats. Även publikationer från olika myndigheter, så som Jordbruksverket och Miljöstylningsrådet, har studerats. Sökmotorn Google har till viss del använts.

3.8 Etiska aspekter

För att på ett värdigt sätt behandla de individer som deltar i någon form av undersökning finns det inom svensk forskning etiska aspekter att ta hänsyn till. Dessa är *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*. Det handlar om att de deltagande personerna ska vara väl införstådda i den aktuella undersökningens syfte, att de ska vara medvetna om att det är helt frivilligt att delta samt att de har möjlighet att dra sig ur när helst de vill. Ingen ska behöva delta utan att själv vilja det. Uppgifter, såsom personuppgifter, ska behandlas på ett sådant sätt att ingen obehörig kan komma i kontakt med dem. Den information som sedan framkommer ur undersökningen får enbart användas till det som det från början var tänkt; till att besvara undersökningens syfte (Bryman, 2002, s. 440-441).

För att i denna studie uppfylla de etiska aspekterna skickades följebrev ut via mail till samtliga deltagare några dagar före själva intervjutillfället (se bilaga 3). I detta följebrev beskrevs studiens syfte, att intervjun skulle spelas in, att informationen skulle behandlas konfidentiellt och att deltagarna kunde avböja att medverka när som helst utan att ange skäl. Då det sedan var dags för intervjun påbörjades samtalet, utan diktafonen påslagen, med att fråga den deltagande personen om den hunnit läsa följebrevet. Oavsett svar kontrollerades det

att den deltagande var medveten om att intervjun skulle komma att spelas in. Först därefter, efter ett godkännande, sattes inspelningen igång.

För att skydda identiteter är inga kommunnamn utskrivna i detta arbete.

4 Resultat

Resultatet presenteras under kategorier som tagits fram genom analysarbetet. Kategorierna blev följande:

- *Lagen som ställer till det*
- *Mer än bara avstånd som beaktas då det talas om närproducerat*
- *Upphandlarens kompetens och engagemang avgör upphandlingen*
- *Behov av det komplexa begreppets definition*

Av de kommuner som deltog i denna studie är det endast en som har en uttalad definition på närproducerat. En annan nämner att en definition finns men att denna mer syftar på begreppet *lokalt*. Ytterligare en kommun beskriver vad de anser vara närproducerat, men någon fastställd definition finns inte. Varierande yrkespositioner representerades; tre kostchefer, tre upphandlare, en enhetschef med ansvar för livsmedelsavtal och en kostsamordnare. Gemensamt är att alla, i varierande grad, är inblandade i kommunens upphandlingsarbete.

4.1 Kategori 1: Lagen som ställer till det

Något som samtliga kommuner kom in på under intervjuerna är lagen om offentlig upphandling. Lagen ses i många fall som ett hinder för att få in mer närproducerat.

“Ska man göra en regelrätt upphandling så går det inte att ställa krav på närproducerat.” (Kommun 4).

Alla är eniga om att ifall begreppet används i ett förfrågningsunderlag så skulle det direkt leda till en överprövning i domstol som senare skulle förloras. En kommun menar på att en ej regelrätt upphandling, där närproducerat efterfrågas vid sidan av ett fastslaget avtal, dessutom vore orättvist mot den mer långväga grossisten som annars skulle vunnit anbudet.

Det arbete som kommuner lägger på upphandling varierar i tid. En av kommunerna nämner att de haft många överprövningar vilket tagit mycket tid och energi. Samma kommun säger sedan att det ibland uppstår perioder då upphandlingsarbetet inte tar någon tid i anspråk överhuvudtaget.

“... om vi ska överpröva så tar det väldigt mycket tid och energi. (...) Det finns vissa perioder då jag inte gör någonting med upphandling, utan det bara löper på.” (Kommun 6).

4.2 Kategori 2: Mer än bara avstånd som beaktas då det talas om närproducerat

“Närproducerat är ett mycket större begrepp än vad man tror. (...) Mycket mer än bara avstånd att ta hänsyn till.” (Kommun 3).

Ett av de problem som kommunerna ser är att Sverige är så avlångt, vilket innebär att förutsättningar för tillgång skiljer sig åt mellan olika delar av landet. Kommunerna tycker att det är komplext; för vad ska läggas in i begreppet? Majoriteten av de intervjuade menar på att avståndsmässigt sett så skulle Danmark kunna räknas som närproducerat. Detta är något som diskuteras både i södra och norra delar av Sverige. En menar på att en färjetransport över till Danmark till och med är fördelaktig tack vare den lilla miljöpåverkan som den genererar. Samtidigt anser en annan kommun att det ändå är svenskt som kopplas till närproducerat.

“Om man bor i Malmö, är det då närproducerat att handla från Danmark?” (Kommun 1).

“Där uppe finns det ju inte alls lika mycket som här nere.” (Kommun 7).

“Det är jättesvårt det här. Det är inte långt till Danmark heller. Det är bara femton mil till Göteborg och sen är det färja över till Fredrikshamn så är man ju där. Det är komplexa frågor detta. (...) Så det är ju inte så stor miljöpåverkan heller.” (Kommun 3).

“Dom som bor i södra Sverige, för dom är närproducerat kanske Danmark. Dom har inte så långt ut till Europa.” (Kommun 8).

Geografiska skillnader nämns också i samband med förutsättningar för odling. Skillnaderna ligger inte bara inom den svenska gränsen utan sträcker sig ut i Europa. De menar på att det inte går att enbart köpa svenska produkter eftersom det skulle leda till allt för enformiga maträtter. Vissa av kommunerna nämner de krav de har på sig att servera mat som är näringsriktig, varierad och som gästen vill äta.

“Vissa produkter kan vi inte odla här. (...) Man vill ha variation på maten. (...) Det kan bli lite väl enformigt på vinterhalvåret.” (Kommun 5).

“Ska man köpa krossade tomater så måste de komma från södra Europa.” (Kommun 3).

“Vi har ett uppdrag att leverera näringsriktig mat som äts upp från tallriken.” (Kommun 5).

Ibland tror sig kommunerna se att det ligger en oförmåga hos de lokala producenterna att kunna leverera de mängder som vid en upphandling efterfrågas.

“Finns ingen producent som kan leverera den mängd varor som vi behöver.” (Kommun 1).

“Inte så lätt att köpa 400 kg köttfärs [från en enskild liten bonde]”. (Kommun 8).

Samtliga kommuner upplever att i och med att det saknas en fastställd definition på begreppet närproducerat så bidrar det till delade meningar om vad som anses ingå i begreppet. I en av de kommuner som samarbetar med andra kommuner gällande upphandling upplevs detta som ett problem när gemensamma beslut ska fattas. De menar att de enskilda kommunerna kan ha olika uppfattningar om vad som menas med vissa mål.

Problematiken kring sammankopplingen mellan närproducerat och småskaligt nämns. Sammankopplingen skapar en förvirring i de fall det finns närliggande stora fabriker som ändå inte räknas som närproducenter.

“Närproducerat för folk är en liten bonde som går och mjölkar och gör ost.” (Kommun 3).

Ord som “lurigt” och “omöjligt” används då närproducerat ska beskrivas.

4.3 Kategori 3: Upphandlarens kompetens och engagemang avgör upphandlingen

Trots stränga krav från LOU så visar kommunernas svar på att det går att komma runt lagen om tillräcklig kunskap och engagemang finns.

“Allting går så länge ingen klagar på det, så länge ingen överprövar.” (Kommun 1).

Kommunerna nämner ett antal olika alternativa vägar för att få in det som de anser vara närproducerat. Ett av dessa är vikten av att ställa höga krav. En av kommunerna menar på att höga krav på djurskydd ofta leder till att svenska producenter har goda möjligheter att vinna ett upphandlingsförfarande. Det eftersom Sverige har en, i förhållande till övriga länder i Europa, sträng reglering av djurskydd.

“Man kan ställa så pass höga krav att det gör det nästan omöjligt för leverantörerna att leverera utländska produkter.” (Kommun 6).

Något som samtliga kommuner nämner är betydelsen av kommunikation; både med leverantörer, det lokala näringslivet samt med personal ute i köken. Genom att föra en dialog med producenter och leverantörer i närområdet är målet att öka deras intresse gällande att ställa upp i upphandlingar och därmed öka konkurrensen. Gällande dialog med kökspersonal handlar det om att, i de fall det finns en definition som kommunen tagit fram, stimulera dem till att köpa in mer närproducerat. Det handlar om att ge dem kunskap om vilka produkter som faktiskt är möjliga att köpa in.

“Vi i våra kök uppmuntrar till att de med samma [avtal] handla mer enligt den här definitionen.” (Kommun 5).

Andra strategier som kommunerna tar upp för att få in mer närproducerat är att dela upp upphandlingen i mindre delar samt att komplettera gällande avtal med tillfälliga köp. Hälften av kommunerna menar på att de små producenterna därmed kan vara med och konkurrera då volymerna inte blir lika stora, samt att små anbud inte är av intresse för de större leverantörerna. En kommun jobbar med tillfälliga köp på så vis att de har större leverantörer som bas, och sedan har små leverantörer som kan leverera närproducerade varor under de perioder då det finns tillgängligt. En kommun beskriver att det blir lite mer jobb i och med fler telefonsamtal, men säger att det är värt det.

“Vi gjorde så att vi delade upp det i små grupper. (...) Då får vi en större del närproducerat automatiskt eftersom de stora grossisterna inte lägger några anbud på de små produkterna.” (Kommun 7).

“... men nu försöker vi mer dela upp avtalen till mindre bitar.” (Kommun 2).

“För det är också så att de kanske inte kan leverera ett helt år, men att man ändå kan få en viss procent [av den årliga förbrukningen] av köttfärsen [närproducerad].” (Kommun 8).

Att försöka anpassa kraven efter det som finns i närområdet är ytterligare en strategi som nämns. Likaså att fråga efter en specifik egenskap samt undersöka vilka producenter som faktiskt finns i närområdet.

“Där gjorde vi en inventering för att kolla på vad det finns för befintliga producenter i X kommun.” (Kommun 5).

En kommun har valt att äga djuren för att på så sätt få närproducerat utan att behöva upphandla.

“Och det innebär att vi går förbi LOU, lagen om offentlig upphandling, i och med att vi äger djuren.” (Kommun 6).

För att få in de produkter som önskas kan kommunen välja att utgå från Miljöstyrningsrådets råd och kriterier.

“Så, ställ höga krav. Testa och försök inom rimlighet. Och ta hjälp av kunskapen som i det här fallet är Miljöstyrningsrådet som finns tillsatt för att hjälpa kommuner i offentlig upphandling.” (Kommun 6).

4.4 Kategori 4: Behov av det komplexa begreppets definition

Den personliga kopplingen till närproducerat varierar hos deltagarna; allt från *”glada djur”* och *”på tapeten”* till specifika avgränsningar gällande avstånd.

I diskussionen om var produktion och konsumtion ska ske samt vilket det maximala avståndet får vara för att det ska få kallas närproducerat framkom att vissa kommuner diskuterar detta i milavstånd medan andra kommuner mer pratar om läns-, regions- och landsgränser. Exempel på svar som inkom är *”de fyra närmaste länen”*, *”inom en radie på 30 mil”* och *”i Sverige”*.

Att en definition på närproducerat måste vara flexibel är något som flera kommuner styrker genom att uttrycka att definitionen bör anpassas utifrån vilket livsmedel det är som gäller samt var någonstans i landet som verksamheten är förlagd.

”Men det där beror ju på var man har sin verksamhet; vad närproducerat är för någonting.” (Kommun 4).

“Jag vet inte hur den [definitionen] skulle se ut egentligen. Det beror på vilket livsmedel det gäller.” (Kommun 6).

“Det beror alldeles på vilket livsmedel vi pratar om. Vissa livsmedel är enligt min begränsade kunskap ineffektiva ur klimatsynpunkt att producera i Sverige. (...) Tycker det gäller att inte stirra sig blind på exakt var livsmedlet är producerat.” (Kommun 2).

I den kommun där det idag finns en färdig definition som de jobbar utifrån låter den som följande:

“Mat som produceras och konsumeras inom ett visst område där avsändaren framgår tydligt.” (Kommun 5).

Gällande nyttan av en definition av närproducerat är hälften av kommunerna tveksamma. De ser inte hur det skulle hjälpa dem i en kommande upphandling eftersom de i sitt arbete är styrda av lagar och regler. En annan menar att om det ska finnas en definition måste den verkligen fylla sitt syfte för att inte bli kontraproduktiv. Samtidigt säger denne att en definition vore bra då den skulle kunna upplysa medborgarna och ge dem mer kunskap om begreppet. Att alla skulle mena samma sak då de talar om begreppet är en fördel som lyfts fram. Vissa av kommunerna tror att en definition vore bra för konsumenten, att konsumenten blir medveten om vad som ligger under begreppet och vad denne får när den köper det. En tror att en definition skulle kunna öka matens identitet. Att en definition skulle vara användbar på den privata marknaden, som är mindre styrd än den offentliga, är ytterligare en fundering som framkom. Att en definition vore bra då det skulle visa det lokala näringslivet att

kommunen vill köpa närproducerat och därmed öka chanserna till att få dem att lämna anbud är vad en annan kommun uttrycker.

“Jättebra att det pratas om dessa frågor och att man får fram ett begrepp. Men sen om det överensstämmer med vad man tycker är en annan sak.” (Kommun 3).

“I mitt arbete som upphandlare, med lagar och regler som jag följer, vet jag inte om vi skulle ha någon större nytta av den. Det är väl mer på konsumentensidan som de skulle ha nytta av den tror jag” (Kommun 2).

“Det kan vara till nytta för att vi då kan sträva efter att köpa in mer. Och även för att jordbrukare och odlare som man har här runt omkring då också kan se att X kommun vill handla närproducerat, och då kanske dom kan satsa lite mer [på att ta fram närproducerat].” (Kommun 8).

En kommun menar på att ta in närproducerat enbart är ett sätt för att få skryta på kommunens hemsida. Någon annan nytta sågs inte.

“... då skulle man kunna skryta och säga att vi är duktiga.” (Kommun 4).

5 Diskussion

5.1 Resultatdiskussion

5.1.1 Huvudresultat

Liksom tidigare forskning visat så utkristalliseras inte heller i denna studie någon vedertagen definition för begreppet närproducerat. Av de kommuner som deltagit är det endast en av åtta som har en klar definition som de arbetar utifrån. Något samtliga kommuner återkommer till är att LOU utgör en stor del av problematiken kring att få in mer närproducerat. Först och främst genom att den i många fall inte tillåter att närproducerat efterfrågas då detta skulle bryta mot principen om icke-diskriminering.

Då Sverige är ett långsträckt land varierar förutsättningarna för odling och tillgång på varor, vilket visat sig vara ett hinder för att kunna fastställa en definition. Och för att få in mer närproducerat så räcker det inte med att enbart kommunen visar intresse utan det krävs att samtliga i det lokala näringslivet är engagerade och har tillräcklig kunskap.

Kommunerna säger att i och med att begreppet är odefinierat så uppstår det delade meningar om vad begreppet ska inkludera. Detta är något som kan upplevas som problematiskt när flera kommuner samarbetar kring en gemensam upphandling.

Om viljan finns så är det dock möjligt för kommunerna att agera på ett sätt som gör att LOU inte förhindrar att närproducerade livsmedel upphandlas. Detta kan göras genom att ställa tillräckligt höga krav samt att efterfråga egenskaper på det som finns i närområdet. Vissa kommuner påpekar dock att närproducerat inte nödvändigtvis alltid behöver vara positivt. För att kunna skapa en attraktiv och varierande måltid krävs många gånger importerade livsmedel.

Nyttan av en definition upplevs idag som tveksam. Kommunerna känner sig osäkra på om en definition på närproducerat borde finnas. Flera menar på att det finns för många hinder för att en sådan skulle kunna användas fullt ut. Samtidigt finns en önskan om att alla ska prata om

samma sak när de pratar om närproducerade livsmedel. Flexibilitet och nyansering ses som en nödvändighet om nytta med en definition ska kunna ses.

5.1.2 Närproducerat

Kost och Närings senaste undersökning från 2013 visade att 20 % av de svarande kommunerna inte har en egen definition (2013, s. 2). Av de kommuner som svarade i denna studie var det en av åtta som hade en klar definition som de aktivt jobbade utifrån, vilket i en kvantitativ studie skulle motsvara 14 % - det vill säga ungefär lika stor andel som Kost och Närings undersökning visade på. Dock ska det påminnas om att denna studie är kvalitativ och att inga generaliseringar därför kan göras.

Den enda definition som i denna studie visats sig användas av någon kommun - *“mat som produceras och konsumeras inom ett visst område, där avsändare framgår tydligt”* - påminner en del om den definition på lokal-/närproducerat som LivsmedelsSverige använder sig av (2008, s. 16). Oavsett om det är något som kommunen tänkt på då de valde denna definition kan det tänkas fylla en nytta med att organisationer går ut med egna definitioner. Uppenbarligen kommer de till användning.

DEFRA nämner i sin rapport att många intressenter tycker att en definition av närproducerat skulle vara bra då det skulle öka allmänhetens förståelse för begreppet (DEFRA, 2003, s. 19). En kommun styrker detta då de menar på att maten hos allmänheten har blivit identitetslös och att de skulle behöva informeras om vad mat verkligen är, om var mat kommer ifrån. En definition skulle underlätta för allmänheten att få upp ögonen för den närproducerade maten och därmed få en närmare kontakt med producenten. Producenten skulle i sin tur kunna tänkas se definitionen som ett hjälpmedel till att kommunicera ut matens kvalitet till allmänheten.

Närproducerat är ett begrepp som ligger i tiden och som de flesta - konsumenter, producenter och leverantörer - är högst medvetna om. Enligt Jordbruksverkets rapport (2010, s. 1) råder ett ökat intresse för närproducerat hos konsumenter i allmänhet. Oavsett om det är på den privata eller offentliga marknaden kan det stigande intresset tänkas öka medvetenheten hos kommunalpolitikerna, vilket en kommun antyder genom att berätta om hur politikerna allt mer ger uttryck för att köpa in mera närproducerat. Konsumenter sätter därmed indirekt press på upphandlare och kostansvariga att välja närproducerade alternativ vid upphandling och inköp.

Som tidigare studier visar så ser många på närproducerat som något miljövänligt som är producerat i Sverige (Ipsos, 2004, s. 6). Så även i denna studie till viss del. Men flera av kommunerna har ändå påpekat att bara för att det ska vara miljövänligt så behöver det nödvändigtvis inte betyda att det måste vara svenskt. Med tanke på de långa avstånd och de olika förutsättningar som Sveriges geografi bidrar till så blir frågan om vad som ska klassas som närproducerat komplex. En av de tillfrågade kommunerna menade på att en färja till Danmark har mindre miljöpåverkan än en lastbil till Kiruna.

Enligt Jordbruksverket (2010, s. 26) så vet producenterna att närproducerat är ett omtalat ämne och därför använder de sig ofta av begreppet för att förknippas med något positivt - i vissa fall även då deras produkter egentligen inte är så närproducerade. Likaså menar en kommun att den enda anledningen till att definiera begreppet närproducerat vore för att kunna skryta på sin hemsida och därmed kunna berätta för både konsumenter och politiker att man upphandlat närproducerade produkter. Risken finns att närproducerat i större utsträckning blir ett försäljningsknep än en vägledning.

Att Sveriges geografiska skillnader påverkar och försvårar att fastsätta en definition av närproducerat visas tydligt i denna studie. Liksom tidigare undersökningar visat på så bör begreppet vara flexibelt för att kunna anpassas utifrån geografiskt läge och populationsmängd (Ilbery & Maye, 2006, s. 365; Morris & Buller, 2003, s. 565). Alla kommuner har olika förutsättningar. En lösning skulle därför kunna vara att varje kommun skapar sin egen definition att arbeta utifrån. På det sättet tillfredställs de behov som varje enskild kommun har.

5.1.3 Närliggande begrepp

Som tidigare undersökningar visat på så förväxlas begreppet närproducerat ofta med närliggande ord så som närodlat, lokalproducerat, småskalig odling och ekologiskt (Jordbruksverket, 2010, s. 8). Denna studie verkar inte vara något undantag.

En kommun förklarar att de har i uppdrag att öka andelen närodlat, en annan att de har 25 % ekologiskt som mål. På frågan om hur stor andel av kommunens inköp som bestod av vad de själva skulle kalla närproducerat rapporterades ofta mängden ekologiskt. Antagligen för att ekologiskt är mer mätbart då en giltig och allmän definition finns (SLV, 2013c). Likaså gäller KRAV-odlat, vilket flera kommuner rapporterade andelen av.

Alla de närliggande begreppen, och förvirringen dem emellan, skulle kunna vara en orsak till det ointresse hos närliggande producenter som upplevs i vissa kommuner. Om en närliggande lantbrukare exempelvis tror att närproducerat även måste vara ekologiskt, och denna lantbrukare odlar konventionellt, är det fullt förståeligt att denna inte lämnar något anbud. Den tror sig inte ha någon chans att vinna. Likaså kan det tänkas vara med en lantbrukare som föder upp en förhållandevis stor mängd djur och som tror att småskalighet är ett måste för att något ska få kallas närproducerat.

Och hur småskaligt är egentligen närproducerat? En av kommunerna tog upp dilemmat med att den allmänna uppfattningen kring närproducerat är just småskalighet; att det är en liten bonde som går hemma på gården och själv mjölkar sina kor samt gör ost av detta. I denna kommuns fall var en av de närmre livsmedelsproducenterna en fabrik av storlek större. Enligt den intervjuade "får inte" produkter från stora fabriker kallas närproducerade och därmed kan inte kommunen säga sig köpa in speciellt mycket närproducerat - trots att de köper in produkter från fabriken som ligger i närheten av flertalet av kommunens kök.

LivsmedelsSveriges påstående om att *närodlat*, *närproducerat* och *lokalproducerat* är synonymer till varandra verkar stämma ganska väl överens med hur begreppen i verkligheten används (2008, s. 16-17).

5.1.4 Märkningar

Liksom EU har märkningar för att skydda betydelsen av regionalproducerad mat skulle en märkning för närproducerat, vilket tidigare forskning efterfrågat, kanske kunna vara till hjälp (LivsmedelsSverige, 2008, s. 16-17; Zepeda & Leviten-Reid, 2004, s. 1). En kommun menar på att maten idag är identitetslös, och att en definition av närproducerat skulle vara ett steg i rätt riktning. Om det skulle kunna tas fram en definition på närproducerat, och om denna sedan skulle kunna märkas ut, då skulle det vara lättare för allmänheten - och för de personer som är involverade i kommuners livsmedelsupphandlingar - att veta hur långt bort ifrån maten verkligen kommer. Maten skulle därmed få en identitet.

5.1.5 LOU

En sak är klar; i och med principen om icke-diskriminering är det inte möjligt att rakt ut efterfråga närproducerat (MSR, u. å).

Något att ha i åtanke när det kommer till LOU är principen om proportionalitet. Då de krav som ställs i förfrågningsunderlaget ska vara relevanta i förhållande till vad som ska upphandlas, samt inte vara strängare än vad upphandlingens syfte kräver, gäller det att fråga sig varför kommunen vill ha in mer närproducerat (MSR, u. å). Här kommer problematiken kring de närliggande begreppen in. Kopplas närproducerat ihop med ekologiskt och ses som ett miljövänligare alternativ kan det bli fel. För om det är för att minska miljöpåverkan som kravet på närproducerat ställs så är det inte säkert att syftet kan uppfyllas; liksom en av kommunerna påpekade så behöver transporten inte alltid vara miljöboven, utan mer långväga varor kan faktiskt vara bättre ur klimatsynpunkt (Jordbruksverket, 2010 s. 15). Därmed blir ett krav på närproducerat i syfte att minska miljöpåverkan både oproportionellt och icke ändamålsenligt.

Det ser vid första anblick ut som att LOU verkligen är det som i slutändan styr mängden närproducerat i landets offentliga kök. Då lagen dessutom stadgar att det antingen är lägsta pris eller det ekonomiskt mest fördelaktiga som måste väljas så antas kommunernas vilja inte spela stor roll (LOU 12 kap. 1 §). Men det gör den. Vissa av de kommuner som i denna studie har intervjuats har nämligen visat på motsatsen; uppenbarligen går det att komma runt lagen. Vad som behövs är kunskap och, framförallt, engagemang. Det gäller att ställa rätt frågor, att efterfråga de egenskaper man vill åt. Om begreppet närproducerat sedan kan användas i förfrågningsunderlaget eller inte kanske inte spelar så stor roll, inte så länge de varor som kommun, kökspersonal och medborgare önskar köpa ändå kan köpas in.

Så, lagen må krångla till inköpen en del, och den kritik som lagen fått utstå kan säkert till viss del vara berättigad. Men allt är inte enbart negativt. Idag är miljöanpassad upphandling i fokus och hjälp för att lyckas ta miljöhänsyn i upphandlingen finns att få, exempelvis från Miljöstyrningsrådet (<http://www.msr.se/>). EU ska trots allt verka för en hållbar utveckling (Konkurrensverket, 2009).

5.1.6 Offentlig mat

Det är inte enbart oenigheter gällande avstånd för vad som får kallas närproducerat som komplicerar inköp. Skollagen ställer krav på att maten som serveras i skolan ska vara varierad och näringsriktig (SLV, 2013b). Kraven gör att önskan om mer långväga produkter finns, och närproducerat ses därför inte alltid som det mest optimala alternativet. Att uppfylla kravet på variation ses inte som en möjlighet om det enbart skulle köpas in närproducerade, vilket i detta fall kopplas till svenska, produkter. Det svenska utbudet under vinterhalvåret ses som alltför begränsat. Förvisso skulle växthus kunna användas för odling av exempelvis tomater, men då försvinner till viss del syftet med närproducerat om syftet är att välja miljösmartare alternativ - vilket flera av kommunerna i denna studie syftar till. Kraven på näringsriktighet och variation anses därför vara svåra att få ihop med det ökade önskemålet om större andel närproducerat.

Att fastställda politiska mål har betydelse för hur kommuner ska lyckas driva sina verksamheter är något som kan antas stämma utifrån de resultat denna studie genererat. De kommuner som lyckats få in en ökad andel av, vad de anser vara, närproducerat är också de som har med detta som mål i sina kostpolicies.

5.2 Metoddiskussion

Grounded theory valdes för att den är väl använd inom kvalitativa intervjuer (Bryman, 2002, s. 375). Att endast delar av teorin valdes kan ha haft viss påverkan på resultatet då det kan ha bidragit till att teorins helhet eventuellt har missats. Valet av teori gjorde dessutom att ingen större inläsning gjordes innan intervjuerna påbörjades. Trost påpekar vikten av att inte vara alltför inläst på ämnet; detta för att minska antalet förutfattade meningar, och på så vis utföra intervjuerna med öppet sinne (2005, s. 114). Om en djupare inläsning hade gjorts innan intervjuerna genomfördes hade kanske fler följdfrågor kunnat ställas och förmodligen hade det i sin tur bidragit till mer omfattande svar.

När det kommer till val av intervjumetod så hade personliga intervjuer antagligen inneburit en närmare kontakt med respondenten än vad valda telefonintervjuer nu gav. Telefonintervjuer innebär att ansiktsuttryck och gester, vilket skulle kunna bidra till en mer rättvis bedömning vid analysen, går förlorade (Bryman, 2002, s. 129). Men på grund av brist på tid och resurser så var personliga intervjuer inte möjliga att genomföra, och telefonintervjuer ansågs därför vara den mest lämpliga metoden.

Nästan ingen erfarenhet av att utföra kvalitativa studier fanns hos intervjuarna, vilket kan ha bidragit till ett tillvägagångssätt som inte var optimalt. Efterhand som intervjuerna genomfördes och intervjuarna fick mer erfarenhet blev dock intervjuerna allt bättre. Men förutsättningarna för första och sista intervjun kan därmed ha varit olika.

Att använda diktafon för inspelning av intervjuer har varit till fördel då det inneburit möjlighet till att lyssna av inspelat material flertalet gånger. Risken för feltolkningar minskade därmed (Bryman, 2002, s. 306). Nackdelen med att använda diktafon är att den intervjuade kan känna obehag med vetskapen om att inspelning sker och därmed bli hämmad i sitt svarande (Bryman, s. 311). Detta är dock inget som upplevdes i denna studie.

För att komma i kontakt med människor med relevant kunskap så användes bekvämlighetsurval. Bekvämlighetsurval kan aldrig ge en representativ bild av den allmänna uppfattning då individerna inte är slumpmässigt utvalda (Bryman, 2002, s. 114). I detta fall valdes individer med olika arbetspositioner, vilket i efterhand kan ses som en nackdel då det förstärker att utgångspunkten inte är densamma för samtliga deltagare. Den geografiska spridningen blev heller inte så stor som i början var tänkt. En överrepresentation av en viss landsdel uppstod, vilket kan bidra till en skev helhetsbild av landet.

Den intervjuguide som skickades ut till deltagarna innan intervjutillfället skulle kunna ha bidragit till att deltagarna hann tänka ut svar som de antog att intervjuaren ville höra och sedan lämnade dessa istället för att säga det som de egentligen ville. Det är dock inget som i denna studie upplevts.

Då svar gällande medgivande till deltagande kom snabbt, och intervjutillfällen planerades in omgående, så prioriterades ingen pilotstudie med en representativ individ. Tid för detta ansågs inte finnas. Däremot ställdes frågorna till nära och bekanta för att uppfattningen kring frågorna ändå skulle testas. I efterhand kan det antas att frågornas relevans hade blivit bättre om det verkligen varit en representativ individ som pilotstudien utförts på. I den slutliga intervjuguiden togs nu till viss del en del irrelevanta frågor med.

Sammanfattningsvis är tidsbrist en orsak till att någon djupare studie inte kunnat genomföras.

6 Slutsats

Närproducerat är ett komplext begrepp. Idag kan kommuner välja att arbeta utifrån definitioner på närproducerat som de själva valt, men någon rikstäckande definition finns inte. Något som de flesta kommunerna ändå kopplar till närproducerat är “inom länet”, “inom regionen” eller “svenskt”.

På grund av geografiska skillnader är det svårt att fastställa en rikstäckande definition; 25 mils radie i söder innefattar med stor sannolikhet ett större utbud av producenter och livsmedelsindustrier än vad motsvarande radie i norr gör. I norr krävs därför längre sträckor.

Om önskan finns att få in mer närproducerat väljer kommuner att gå runt lagen genom att ställa höga krav i upphandlingen, framförallt på djurskydd, efterfråga specifika egenskaper samt dela upp avtalen i mindre delar; exempelvis ägg för sig, chark för sig, potatis för sig.

Överlag är det som ett kommunikationsmedel som nytta med en definition kan ses; framförallt för att det skulle kunna underlätta för allmänheten att få upp ögonen för den närproducerade maten och att kontakt mellan konsument och producent därmed skulle kunna ökas, men också för att kunna kommunicera ut till kök vilka mål det är som verksamheten eftersträvar samt för att visa det lokala näringslivet att intresse för närproducerat finns. En del kommuner ställer sig dock tveksamma till en rikstäckande definition av begreppet. Möjligtvis att nytta ses om det tas fram en nyanserad definition som är flexibel nog att anpassas efter Sveriges naturgivna begränsningar och som kan kommuniceras ut till olika målgrupper i olika sammanhang.

7 Tack

Ett stort tack riktas till vår ständigt glada handledare Malin Skinnars Josefsson som under hela arbetets gång stöttat och uppmuntrat oss samt snabbt givit oss respons på alla de funderingar vi haft. Vi vill även tacka deltagarna som gjort denna studie möjlig. Ni gjorde ett redan intressant ämne än mer intressant.

Referenslista

Litteratur

Bryman, A. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Strauss, A. & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Kalifornien: Sage Publication.

Sveriges Kommuner och Landsting. (2006). *Mat för många: Goda råd för utvecklingen av måltidsverksamhet*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.

Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Rapporter

Coop. (2009). *Coop-rapporten 2009; ekologisk torsk, rättvist kaffe och snabb middag som hela familjen gillar – följ den moderna konsumentens vardag*. Solna: Coop.

Department for Environment, Food and Rural Affairs. (2003). *Local food - a snapshot of the sector*. London: Department for Environment, Food and Rural Affairs.

Granvik, M. (2012b). *Landsbygdsutveckling och stad-land interaktioner i kommunal fysisk planering*. Jönköping: Sveriges Landsbygdsnätverk.

Ipsos. (2004). *Lokal och regional mat; en studie om konsumenters, producenters och handels inställning och erfarenhet av lokal och regional mat*. Stockholm: Ipsos.

Jordbruksverket. (2010). *Hållbar konsumtion av jordbruksvaror - vad får du som konsument när du köper närproducerat?* Jönköping: Jordbruksverket.

Konkurrensverket. (2011). *Siffror och fakta om offentlig upphandling*. Stockholm: Konkurrensverket.

Lantbrukarnas Riksförbund. (2012). *Den offentliga måltiden: Att vara en leverantör till offentlig sektor*. Stockholm: Lantbrukarnas riksförbund.

LivsmedelsSverige. (2008). *De lokala matproducenterna och dagligvaruhandeln: kartläggning- hinder och möjligheter – förslag*. Ultuna: LivsmedelsSverige/SLU.

Naturvårdverket. (2010). *Miljöanpassad offentlig upphandling - en fråga om att kunna, vilja och förstå*. Stockholm: Naturvårdsverket.

Norbelie, B. (2011). *Vad gör LivsmedelsSverige? En utredning på uppdrag av Sveriges lantbruksuniversitet*. Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet.

Skolmatens vänner. (2009). *Undersökning om skolmaten bland kommunernas kostchefer i Skåne län och Hallands län*. Södra Sandby: Skolmatens vänner.

Vetenskapliga artiklar

Feagan, R. (2007). The place of food: mapping out the 'local' in local food systems. *Progress in Human Geography*, 31(1), 23-42.

Graneheim, U. H. & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24, 105-112.

Granvik, M. (2012a). The Localisation of Food Systems - An Emerging Issue for Swedish Municipal Authorities. *International Planning Studies*, 17(2), 113-124.

Hinrichs, C. (2003). The practice and politics of food system localization. *Journal of Rural Studies*, 19(1), 33-45.

Ilbery, B. & Maye, D. (2006). Retailing local food in the Scottish-English borders: A supply chain perspective. *Geoforum*, 37(3), 352-367.

Ilbery, B., Morris, C., Buller, H., Maye, D. & Kneafsey, M. (2005). Product, process and place: An examination of food marketing and labeling schemes in Europe and North America. *European Urban and Regional Studies*, 12(2), 116-132.

Lehtinen, U. (2011). Sustainability and local food procurement: a case study of Finnish public catering. *British Food Journal*, 114(8), 1053-1071.

McMichael, P. (2000). The power of food. *Agriculture and Human Values*, 17, 21-33.

Morris, C. & Buller, H. (2003). The local food sector: a preliminary assessment of its form and impact in Gloucestershire. *British Food Journal* 105(8), 559-566.

Weatherell, C., Tregear, A. & Allinson, J. (2003). In search of the concerned consumer: UK public perceptions of food, farming and buying local. *Journal of Rural Studies*, 19(2), 233-244.

Zepeda, L. & Leviten-Reid, C. (2004). Consumers' Views on Local Food. *Journal of Food Distribution Research*, 35(3), 1-6.

Uppsatser

Jacobsson, T. (2012). *Att stimulera närodlade livsmedel i svenska kommuner: Hur kan arbetet inom kommunal planering stimulera närodlade livsmedel?* Masteruppsats, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för stad och land.

Elektroniska källor

Bondens egen marknad. (u. å.). *Koncept*. Hämtad 3 april, 2013, från Bondens egen marknad, <http://www.bondensegen.com/page.php?page=koncept>

Ipsos. (u.å.). *Om Ipsos*. Hämtad 21 maj, 2013, från Ipsos, <http://www.ipsos.se/om-oss>

Konkurrensverket. (2009). *Lokalproducerat och offentlig upphandling*. Hämtad 13 maj, 2013, från Konkurrensverket, http://www.konkurrensverket.se/t/Page___4932.aspx

Konkurrensverket. (2012). *Upphandlingsreglerna – en introduktion*. Hämtad 21 maj, 2013, från Konkurrensverket, <http://www.kkv.se/upload/Filer/Trycksaker/Infomaterial/Upphandlingsreglerna.pdf>

Kost och näring. (2013). *Quo vadis, Kostchefssverige*. Hämtad 13 maj, 2013, från Kost och Näring, http://www.kostochnaring.se/wp-content/uploads/2013/03/Undersokningen_Marianne_B_H.pdf

Larsson, D. (2013, 20 februari). Köttlarm kan öka intresset för närproducerat. *NWT Värmland*. Hämtad 2 maj, 2013, från: <http://www.nwt.se/varmland/article1253871.ece>

Lindgren, H., Svensson, S-E. (2013, 5 mars). Ökat intresse för närproducerat kött. *Helsingborgs Dagblad*. Hämtad 2 maj, 2013, från: <http://hd.se/skane/2013/03/05/makten-ligger-hos-konsumenterna/>

Livsmedelsverket. (2012). *Skyddade beteckningar*. Hämtad 18 april, 2013, från Livsmedelsverket, <http://www.slv.se/sv/grupp1/Markning-av-mat/Skyddade-beteckningar/>

Livsmedelsverket. (2013a). *Måltider i vård, skola och omsorg*. Hämtad 18 april, 2013, från Livsmedelsverket, <http://www.slv.se/sv/grupp1/Mat-och-naring/Maltider-i-var-d-skola-omsorg/>

Livsmedelsverket. (2013b). *Krav på näringsriktiga skolluncher i nya skollagen*. Hämtad 18 april, 2013, från Livsmedelsverket, <http://www.slv.se/sv/grupp1/Mat-och-naring/Maltider-i-var-d-skola-omsorg/Skolmaltider/Krav-pa-naringsriktiga-skolluncher-i-nya-skollagen/>.

Livsmedelsverket. (2013c). *Ekologisk mat*. Hämtad 28 maj, 2013, från Livsmedelsverket, <http://www.slv.se/grupp1/Markning-av-mat/Ekologisk-mat/#reg>

Miljöstylningsrådet. (u. å). *Grundläggande principer*. Hämtad 14 maj, 2013, från Miljöstylningsrådet, <http://www.msr.se/sv/Upphandling/Juridik/Grundlaggande-principer>

Svenska Dagbladet. (2013). *Erlandsson upprörd över köttfusket*. Hämtad 3 maj, 2013, från Svenska Dagbladet, http://www.svd.se/nyheter/inrikes/erlandsson-upprord-over-kottfusket_7902760.svd

Sveriges kommuner och landsting. (2013). *Kommuner, landsting och regioner*. Hämtad 21 maj, 2013, från Sveriges kommuner och landsting, http://www.skl.se/kommuner_och_landsting

Bilagor

Bilaga 1: Arbetsfördelning

Uppsatsdelar	Lisa Eriksson	Mikaela Forsgren
Planering av studien och uppsatsarbetet	50 %	50 %
Litteratursökning	50 %	50 %
Datainsamling	50 %	50 %
Analys	50 %	50 %
Skrivandet av uppsatsen	50 %	50 %

Bilaga 2: Intervjuguide

Bakgrund

Vilken erfarenhet inom upphandling har du?

Vad är din roll i kommunen? (Arbetsuppgifter m.m.)

Hur ser samarbetet mellan kostchef och upphandlare ut i er kommun?

Hur bestäms vilka produkter som tas in och av vem?

Allmänna frågor

Vilka ord förknippar du med ordet närproducerat?

Vad anser du vara närproducerat?

Om du vill få in mera av vad du anser är närproducerat, hur efterfrågar du det i förfrågningsunderlaget?

Bilaga 3: Följebrev

Följebrev

“Det finns ingen enhetlig definition av närproducerat. Det innebär att begreppet ibland kan användas vilseledande av producenter och handel” (Jordbruksverket 2010).

Vi är två kostvetarstudenter från Uppsala Universitet som nu ska göra vårt examensarbete. Vi har valt att skriva om offentlig upphandling med inriktning på begreppet närproducerat.

Syftet med studien är att se vad personer som är delaktiga i upphandling har för definition av begreppet närproducerat och vad de förväntar sig att få ut av det då/om det används.

Du har blivit utvald till att delta då vi tror du har en betydande roll i er kommuns upphandling och därmed har kunskap som är relevanta för denna studie. Ytterligare sju kommuner har blivit tillfrågade att delta.

Telefonintervjuerna kommer att spelas in. Detta för att underlätta transkribering och analys av det som sägs, vilket i sin tur ska leda till ett så trovärdigt resultat som möjligt. Efter genomförd transkribering kommer samtliga inspelningar raderas.

Att delta är helt frivilligt och du har när som helst rätt att avbryta erat deltagande utan att ange skäl till varför.

Dina svar och dina resultat kommer att behandlas så att inga obehöriga kan ta del av dem. Ingen enskild person kommer kunna identifieras av utomstående. Inte heller kommuntillhörighet kommer att skrivas ut i arbetet.

Vid frågor är ni välkomna att kontakta:

Lisa Eriksson

E-post: lisa_eriksson90@hotmail.com

Tel: 070-393 67 45

Mikaela Forsgren

E-post: mikaelaforsgren@gmail.com

Tel: 070-249 28 50

Handledare:

Malin Skinnars Josefsson

E-post: malin.skinnars.josefsson@ikv.uu.se

Tel: 018-471 23 95

Tack på förhand!

Bilaga 4: Analysprocessen. Tabell över hur kodord från åtta stycken transkriberingar kategoriserats upp i begrepp, kategorier och tema.

Tema	Kategorier	Begrepp	Kodord (exempel)
Komplexitet som återgående tema leder till behov av flexibilitet	<i>Lagen som ställer till det</i>	LOU/upphandling	<i>Lagar och regler Särbehandling ej tillåtet Överprövning</i>
	<i>Mer än bara avstånd som beaktas då det talas om närproducerat</i>	Problematik	<i>Danmark Miljöpåverkan Variationskrav Otydlighet</i>
		Geografiska skillnader	<i>Skillnad på norr och söder Sträckan Spanska tomater</i>
	<i>Upphandlarens kompetens och engagemang avgör upphandlingen</i>	Kommunikation	<i>Leverantörsdialoger Operativ kontakt med kök Referensgrupp</i>
Ambition		<i>Stimulera lokalt näringsliv Politiska ambitioner Ökad andel nära inköp</i>	
<i>Behov av det komplexa begreppets definition</i>	Strategi	<i>Höga krav Komplement Tillfälliga köp</i>	
		Personlig definition	<i>Kossor Sädesfält Glada djur</i>
	Yrkesmässig definition	<i>Nyanserad definition Inom Sverige Inom orten Inom regionen Fyra nordligaste länen</i>	
	Nytta med en definition	<i>Uppllysning Skryta Identitet Öka kunskapen</i>	